

**Vztek a beznaděj na obou stranách plánované
zdi na mexicko-americkém pomezí**

~

***Anger and despair on both sides of the
planned wall on the Mexican-American border***

by

Jan Kaliba

Český rozhlas Plus

Czech Radio Plus

SYNOPSIS

Anger and despair on both sides of the planned wall on the Mexican-American border

In the United States, the emergency declared by President Donald Trump has been in place for nearly three weeks, seeking to raise resources to build more than 370 kilometers of a new barrier on the Mexican border. He calls the situation in the borderland a humanitarian and security crisis and refers to the wall as a solution to the problems of illegal migration, crime or drugs. The opponents of the wall regard it as an expensive and ineffective solution to the problems in the borderland and a fear trafficking at a time when, according to government statistics, the situation on the border is calmer compared to the recent past. In today's edition of "Zaostřeno", we will now take you to both sides of the US-Mexico border to people who are directly concerned by migration and border barriers. After the report, you will hear an interview with a conservative border security expert who was a member of Donald Trump's presidential team. Jan Kaliba first invites you to the Sonoran Desert, Arizona.

Vztek a beznaděj na obou stranách plánované zdi na mexicko-americkém pomezí

Ve Spojených státech už skoro tři týdny platí stav nouze vyhlášený prezidentem Donaldem Trumpem, který tím chce získat zdroje na stavbu víc než 370 kilometrů nové bariéry na hranici s Mexikem. Situaci v pohraničí nazývá humanitární a bezpečnostní krizí a zeď označuje za řešení problémů s nelegální migrací, kriminalitou či drogami. Odpůrci zdi to považují za drahé i neúčinné řešení problémů v pohraničí a za obchodování se strachem v době, kdy je podle vládních statistik situace na hranici oproti nedávné minulosti klidnější. V dnešním pořadu Zaostřeno vás teď zavedeme na obě strany americko-mexické hranice za lidmi, kterých se téma migrace a hraniční bariéry přímo dotýká. Po reportáži uslyšíte rozhovor s konzervativním expertem na ostrahu hranic, který byl členem týmu Donalda Trumpa pro přebírání prezidentské funkce. Jan Kaliba vás zve nejprve do Sonorské pouště v americkém státě Arizona.

STUDIO: Ve Spojených státech už skoro tři týdny platí stav nouze vyhlášený prezidentem Donaldem Trumpem, který tím chce získat zdroje na stavbu víc než 370 kilometrů nové bariéry na hranici s Mexikem. Situaci v pohraničí nazývá humanitární a bezpečnostní krizí a zeď označuje za řešení problémů s nelegální migrací, kriminalitou či drogami. Odpůrci zdi to považují za drahé i neúčinné řešení problémů v pohraničí a za obchodování se strachem v době, kdy je podle vládních statistik situace na hranici oproti nedávné minulosti klidnější. V dnešním pořadu Zaostřeno vás teď zavedeme na obě strany americko-mexické hranice za lidmi, kterých se téma migrace a hraniční bariéry přímo dotýká. Po reportáži uslyšíte rozhovor s konzervativním expertem na ostrahu hranic, který byl členem týmu Donalda Trumpa pro přebírání prezidentské funkce. Jan Kaliba vás zve nejprve do Sonorské pouště v americkém státě Arizona.

REPORTÁŽ

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

1-motokára

Kovboj Gabriel místo koně tentokrát osedlal motokáru a zve mě, ať nasednu. Pracuje tady, na historickém Ranči de la Osa, který leží na dohled hraničnímu plotu, u ospalé vesnice Sasabe s oficiálním přechodem, kudy se dá do Mexika a zpátky dostat od osmi hodin ráno do šesti odpoledne. Po krátké jízdě zdravíme pohraniční stráž a vydáváme se prašnou cestou podél bariéry.

1-motokára

2- STUP checkpoint

Hnědý rezavý plot je asi tři metry vysoký, táhne se od oficiálního hraničního přechodu Sasabe asi tři čtyři kilometry směrem k horám a americká armáda na něm právě buduje i dvojitou vrstvu ostnatého drátu.

3-gabriel

Mexiko ten plot nechtělo, Američani ho proto museli postavit na svém území. Takže skutečná hranice vede až skoro dva metry za ním.

Říká mi za jízdy Gabriel, zatímco před námi kličkuje kojot, který proběhl mezi plaňkami plotu, kdežto skupina srnek zůstává bezmocně za ním. Nedávno tu Gabriel prý viděl, jak plot přeskočila puma. A podobně ho překonávají i lidé.

3-gabriel

Vidíš ty černé kanystry? Ty zahazují lidi, co přelezli plot z Mexika. Ve zdejší krajině se dá bez vody těžko přežít, je potřeba mít nějakou s sebou.

Zastavujeme na místě, kde technika přestává na přírodu stačit - kamenitý terén se začíná prudčeji zvedat a tady, na úpatí kopce, hraniční plot končí, takže ho můžeme pohodlně obejít a rázem stojíme v Mexiku.

STUDIO: It has been almost three weeks now since the American President, Donald Trump, declared emergency in the US aiming to access the resources for building a new barrier on the border with Mexico that would be over 370km long. He claims the situation in the border area is a humanitarian and security crisis and the wall is the solution to the problem with illegal migration as well as crime and drugs. Opponents to the wall are of the view that it is an expensive and ineffective solution to the problems at the border and that it is trading in fear at a time when, according to the governmental statistics, the situation at the border is calmer as compared to recent past. In today's release of the In the Focus programme, we shall bring you to both sides of the US-Mexico border to meet the people directly affected by the issues of migration and border barrier. After the report, you will hear an interview with a conservative expert on border security who was a member of Donald Trump's transition team. Jan Kaliba will first take you to the Sonoran desert in the American state of Arizona.

REPORT

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

1 – Four-wheeler

Cowboy Gabriel has this time exchanged a horse for a four-wheeler and is inviting me to hop in. He works here, at the historical Rancho de la Osa located within eyeshot of the border fence next to a sleepy village, Sasabe, with an official border crossing through which one can go to Mexico and back from 8 AM to 6 PM. After a short ride, we greet the border guards and take a dusty route along the barrier.

1 – Four-wheeler

2 – Stup

Brown and rusty, the fence is some three meters tall and stretches from the Sasabe official checkpoint some three or four kilometres towards the mountains. The US Army is now adding two layers of barbed wire on top of it.

3 – Gabriel

Mexico didn't want the fence, so the Americans had to build it on their territory. The actual border is in fact some six feet behind it.

Explains Gabriel as we are driving behind a zigzagging coyote. It has just passed through the slats of the fence, while a group of deer stand hopelessly behind it. Gabriel says he has recently seen a cougar jumping over the fence. And similarly, people try to get over it, too.

3 – Gabriel

Can you see the black cans? People who made it through from Mexico throw these away. In this landscape, it's very hard without water and you must have some about you.

We have to stop as the vehicle no longer copes with nature – the stony terrain is getting steeper and here, at the foothill, the border fence ends, so we can go around it comfortably on foot and we find ourselves in Mexico.

4-gabriel

Pamatuješ si ten průsmyk, co jsem ti ukazoval? Úplně nahoře hlídkuje stráž vybavená senzory pohybu včetně infračervených a tam odtud oni toho vidí spoustu. A jsem si jistý, že tady v okolí se pohraničníci taky pohybují.

Tu a tam při svých výjezdech na koni spatří Gabriel lidské stopy, v nadsázce říká, že nelegální provoz je tu větší než na zdejším oficiálním přechodu v Sasabe, vesnici s pěti stálými obyvateli.

4-gabriel

Já osobně na to nemám názor. Cítím sympatie jak k těm prchajícím lidem, kteří podstupují tvrdou dřinu, aby mohli vést lepší život, tak k pohraničníkům, kteří tu mají svou práci. Existují důvody, proč je potřeba hranici chránit. Ale zároveň chápou, proč lidé přicházejí a hledají tu útočiště.

5- STUP checkpoint

Míříme autem od vesnice Sasabe na mexické hranici zpět do vnitrozemí. Ujeli jsme asi 40 kilometrů. I tady jsou kontroly. Jsme u jednoho z checkpointů.

ruchy

Jak jste slyšeli, první otázka byla - jste americký občan? Když zněla odpověď ne, dalo to trochu práce.

6-amy

Přes takové checkpointy musíme vždycky, když přijíždíme na naše území, nebo ho opouštíme. Kdykoli jedeme do města na nákup nebo do kina. Takto militarizovali náš domov a ptají se nás, jestli jsme američtí občané. Někteří z nás odpovídají: "Já jsem O'odham (ótem - spolknuté ?e"), tohle je naše země a byla už dávno předtím, než vznikly nějaké Spojené státy nebo Mexiko." Název našeho kmene Tohono O'odham - znamená Pouštní lidé.

Amy Juanová je mladou aktivistkou tohoto indiánského národa, který stále obývá své tradiční území, ovšem jejich rezervace je násilně rozdělena americko-mexickou hranicí a na mnoha místech i plotem. Většina členů kmene žije tady na americké straně, ale několik tisíc v Mexiku. Je pro ně stále složitější navštěvovat příbuzné, svatá místa, ale jedna z rodin kvůli plotu přišla například i o přístup ke studni na vlastním pozemku, takže teď pro vodu musí několik mil daleko. Vedení kmene spolupracuje s americkou vládou na ochraně hranice, ale otevřeně vystupuje proti stavění bariér. Jak Tohonové rádi říkají, v jejich jazyce slovo zeď vůbec neexistuje.

7-amy

Ty úvahy o stavbě zdi jsou směšné. My jsme tu byli dávno před Spojenými státy, máme k naší půdě silné pouto. Jestli postaví zeď, budeme definitivně jako ve vězení. Už teď jsme tu hlídání technologiemi a ozbrojenými pohraničníky na každém kroku. Američané se pyšní svými právy a soukromím, ale tady to neplatí. A nejde jen o moji komunitu, děje se to na celé jižní hranici.

4 – Gabriel

You know that pass I showed you? Up there are guards equipped by movement sensors including infrared ones and from that point, they can see a lot of stuff. And I'm sure there is border control also here somewhere.

On his regular horse rides, Gabriel has seen human footprints several times and he says hyperbolically that the illegal traffic is larger than the legal one through the official crossing in Sasabe, a village with five permanent inhabitants.

4 – Gabriel

Personally, I don't have any opinion on this. I feel sympathy both for the fleeing people who are going through real hardship in order to have a better life, and for the border guards who are doing their job. There are reasons for protecting the border. But there are also reasons why people probably need to come over here for refuge.

5 – STUP checkpoint

We are going by car off the Sasabe village on the Mexican border back to the midland. We have covered some 40 kilometres. There are controls even here. We are just arriving to one of the checkpoints.

Background noise

As you could hear, the first question was – are you a US citizen? When the answer is no, it takes some explaining.

6 – Amy

We have to go through such checkpoints anytime we enter or exit our territory. Anytime we go to the town shopping or to the movies. This is how they militarized our home and they ask us whether we are American citizens. Some of us answer: I am O'odham and this is our land and it has been our land long before there were any United States or Mexico. The name of our tribe, Tohono O'odham means the Desert People.

Amy Juan is a young activist from this Indian tribe, which still occupies its traditional territory, but their reservation has been artificially divided by the US-Mexico border and, in many places, also by the fence. Most members of the tribe live here on the American side, but several thousand live in Mexico. It is getting ever harder for them to visit their relatives and holy places. Due to the fence, one family has even lost access to the well on their very own land, so now they have to travel several miles for water. The tribe chiefs cooperate with the American Administration on the protection of the border, but they are openly against barrier building. As the Tohono people like to say, there is no such word as a "wall" in their language.

7 – Amy

You know it's kind of ridiculous to think about building a wall. We've been here long before the United States and we have a strong bond with our land. If they build a wall, we're gonna be just like in a prison. Already now, technologies and armed border guards are watching us at every step. Americans pride themselves in their rights and privacy, but that just doesn't apply here. And it doesn't concern only my community, it's all along the southern border.

Kulisa

Tijuana, Mexiko

1-kulisa

Děti si hrají a skotačí a projasňují tím atmosféru plechové haly plné lidí a stanů postavených na betonové podlaze. Je to přístřeší pro rodiny s dětmi, co se z různých důvodů snaží dostat za dvojitý plot, který je odsud na dohled. Za ním totiž začínají Spojené státy americké.

2-kulisa

Selvin Alvarado je tu s manželkou Merci a syny Andersonem a Selvinem juniorem.

3-kulisa

Těm je deset a osm let a už rok nechodí do školy, protože jsou s rodiči na útěku z Hondurasu.

4-selvin

Pracoval jsem jako vedoucí jedné farmářské společnosti. Neměli jsme moc peněz, ale byli jsme šťastní a nikdy bych neodcházel jen tak. Jenže jsem měl ve firmě na starosti i dohled nad penězi a přišel jsem na to, že je někdo krade. Když zjistili, že jsem je odhalil, začali mi vyhrožovat. Vyhrožovali i jiným a jednou přede mnou zavraždili dítě. Bylo mi jasné, že musíme zmizet, a tak jsme od té doby na útěku. Ti lidé chtějí zabít mě i mou rodinu.

Děti se smějí, Selvin mluví klidně, ale je na něm znát, že je nervózní. Čas od času se podívá ke dveřím haly, jako by čekal, kdo se v nich objeví. Vypráví mi, že se s rodinou nejprve vydal do Guatemaly, ale ani tam pro něj nebylo bezpečno a členové gangu se za ním vydali nakonec i sem do Mexika.

5-selvin

Mám strach, protože jeden z těch, co nás pronásledují, je součástí karavany, která míří Mexikem sem k americké hranici. Volal mi to z Hondurasu táta, sledoval televizní záběry karavany a viděl ho tam. Jednoho z té skupiny už tady v Mexiku chytili, ale dva, co nás chtějí zabít, jsou pořád volní. Jsou to bývalí vojáci.

A tak Hondurasan Selvin tvrdí, že existuje jediné řešení, jak může svou rodinu dostat do bezpečí - najít útočiště tam za plotem. Spojené státy má s rodinou na dosah ruky, ale zároveň stále velmi daleko.

6-selvin

Selvin má pořadové číslo svého případu a zprávy jen o tom, že vyřizování jde pomalu. Právní pomoc žádnou, ta přitom podle statistik šanci na úspěch zvyšuje až pětinasobně.

7-selvin

Nenašel jsem nikoho, kdo by nám pomohl. Ptal jsem se, hledal, ale teď prosím boha, aby nám někoho poslal, protože mám o nás obavy

Background

Tijuana, Mexico

1 – Background

Scurrying and playing, children brighten the atmosphere of a tin hall full of people and the tents built on a concrete floor. It is a shelter for families with children who, for various reasons, try to get over the double fence that looms in the background. Behind the fence is the US.

2 – Background

Selvin Alvarado is here with his wife Merci and their sons Anderson and Selvin Jr.

3 – Background

Aged ten and eight, the boys haven't attended school for the past year because they are fleeing with their parents from Honduras.

4 – Selvin

I used to be a supervisor in one farming company. We didn't have much money, but we were happy and I wouldn't have a reason to leave. But in the company, I was also supervising money and I found out someone is stealing them. When they realized I found them out, they started threatening me. They were threatening other people, too, and once they murdered a child in front of me. It became clear I must flee and since then, we are running away. These people they wanna kill me and my family.

The children are laughing, Selvin speaks calmly, but you can notice he is nervous. Every now and then, he looks towards the door of the hall as if checking who will appear there. He goes on to recount how he and his family first went to Guatemala, but it had not been safe even there and the members of the gang were following them even here in Mexico.

5 – Selvin

I'm afraid 'cause one of those guys following us is in the caravan heading through Mexico to the American border. My father called me to tell me about it 'cause he saw the caravan on TV and saw the guy there. One guy from the group was already caught here in Mexico, but the other two who want to kill us are still free. They're former soldiers.

The Honduran claims there is only one solution for him and his family to be safe – find refuge there behind the fence. The US is within reach and yet still so far.

6 – Selvin

Selvin has been issued a case number and so far, he was only informed that the processing of his case is slow. He receives no legal aid, though according to the statistics, legal aid increases the chances of succeeding up to five times.

7 – Selvin

I didn't find anybody to help us. I asked, I searched, but now I just pray to God that he sends us somebody, 'cause I'm really worried about us.

1-kulisa

Mexičan Miguel Angel se usadil v přístřešku tady přímo u pláže na pobřeží Pacifiku, z okna vidí hraniční plot a čeká na svoji šanci, a to velmi aktivně.

2-miguel

Podlezl jsem na americkou stranu hned první den, co jsem sem přijel. Po sto metrech mě uviděl pohraničník a začal rvát, kam jdu. Odpověděl jsem, že do Ameriky, a on se na mě rozkřikl, ať koukám vypadnout zpátky. Tak jsem se zas vrátil. Asi dva kilometry odsud je taky díra, tam jsem to zkusil třikrát za jediný týden, ale pokaždé to dopadlo stejně.

Miguel mi hrdě ukazuje místo, kudy se podkopal a říká, že jiní se prostě jen prosmýknou, protože heverem jdou ocelové plaňky plotu roztáhnout. On sám splňuje definici ekonomického migranta, do Ameriky, kde už kdysi žil, chce za sestrou, šesti bratry a hlavně lepšími příležitostmi.

3-miguel

Legálně to Miguel zkoušet nemíní, spoléhá na noční výpravy a boží pomoc a loučí se slovy - tak ahoj na druhé straně.

O několik kilometrů dál, také přímo u hraniční bariéry, vidíme zhmotněné lidské neštěstí. Stanové městečko zoufalých lidí bez domova, většinou Mexičanů, co se snaží dostat na druhou stranu a v mnoha případech už to zkusili a byli sem americkými úřady deportovaní. Za chvíli přijde liják a 56letý Francisco se chystá, jak jen to jeho plátěné obydlí umožní.

4-francisco

Snažíme se všechno zakrýt, aby věci nenavlhly. Podívejte se, jak tu žijeme.

Ukazuje mi matraci, několik svršků, kartáček na zuby či knihu, které má uvnitř stanu.

5-francisco

Nemáme jídlo. Občas nám někdo nějaké přinese. Tam vidíte barel s vodou, kterou pijeme. Občas se nám poštěstí polít se z kýblu a umýt se, případně i vyprat prádlo, musíme o život bojovat.

Nakonec mi Francisco odvypráví celou svou historii.

6-francisco

Sehnat tady v Mexiku práci je v mém věku nemožné, v pětatřiceti jste starý. Myl jsem okna, ale policie mě bila a obírala o peníze - horší než Hitler. Skončil jsem v přístřešku, ale co přišly ty karavany z jihu, zabrali naše místo lidi z Hondurasu a my skončili na ulici. Do Ameriky jsem se dostal jako dítě, oženil jsem se tam, mám tam děti a vnoučata, ale spáchal jsem jako mladý zločin. Sice jsem si ho odseděl, ale když jsem se pak pokusil legalizovat pobyt, tak mě zatkli znovu. Ve vězení jsem strávil celkem 11 let a nakonec mě deportovali.

Boty mám víc než rok, někdy nevím, co je za den, vypadám hrozně, ale není z toho úniku. Tady jsem odepsaný, chci se dostat zpátky za rodinou legálně, ale zvláště s tímhle prezidentem už nemám moc naděje. Udělal jsem před čtyřiceti lety hloupost, ale platím za to pořád.

1 – Background

Mexican Miguel Angel settled in a shelter right here on the beach of the Pacific Ocean. From the window, he can see the border fence. Miguel is actively on the lookout for his chance.

2 – Miguel

I crossed over to the American side the very first day I came here. After some thirty feet I got spotted by a border guard. He shouted at me and asked where I go. I told him I go to America and he shouted and told me to bug off. So I had to come back. Some one and a half mile from here there's another hole and I tried it three times within one week, but each time it was the same.

Miguel is proudly showing me where he has dug a hole. He says others sneak through by spreading apart the slats by a jack. He himself fits into the category of an economic migrant. He has already been to the US and he wants to go back there to join his sister, six brothers and, above all, find better opportunities.

3 – Miguel

Miguel does not intend to try the legal route. Instead, he relies on his night ventures and God's help. See you on the other side, says he as we part.

Several miles from here along the border barrier, we see an epitome of human despair. A tent city full of desperate people without home, mostly Mexicans. They are trying to get to the other side and some of them have tried already and have been deported here by the American authorities. A rainstorm is coming and Francisco, aged 56, is preparing his canvass home as much as possible.

4 – Francisco

We're trying to cover everything so that the things don't get wet. Look how we live here.

He is showing me the inside of his tent: a mattress, some clothes, a toothbrush and a book.

5 – Francisco

We don't have no food. Sometimes somebody brings some. Over there you can see a tank with water that we drink. Sometimes we're lucky enough to pour water from a bucket over us and wash ourselves or even wash our clothes. We have to fight for survival.

Then Francisco tells me his story.

6 – Francisco

To get a job here in Mexico is impossible at my age, one is old at thirty-five, you know. I used to clean the windows, but the police would beat me and rob me of my money – worse than Hitler. I ended up in a shelter, but when these caravans came from the south, the people from Honduras took our place and we ended up on the street. I got to the US when I was a kid. I got married there and I have children and grandchildren there, but I committed a crime when I was young, you see. I've done my time, but when I tried to legalize my stay, they arrested me again. I spent a total of 11 years in the prison and in the end, they deported me.

I got these shoes for more than a year and sometimes I don't know what day it is, I look horrible but there's no escape. Here it's hopeless for me, I wanna go back to my family legally, but especially with this president I don't have much hope. I made a stupid thing forty years ago, but I've been paying all my life for it.

Podobných příběhů jsou tady v Tijuane stovky. Kvůli zločinu se jí přezdívá hlavní město vražd, loni jich bylo víc než dva a půl tisíce, rekordní počet. Většina podle policie souvisí s drogovým podsvětím. K tomu se ale v Tijuane přidávají právě problémy s bezprizorními lidmi - jak deportovanými ze severu, tak těmi, co na sever míří - oficiální i nelegální cestou, jednotlivě i v karavanách.

Američani musejí vyřizovat žádosti o azyl rychleji. Teď nám sem navíc lidi čekající na vyřízení začali vracet a my jdeme z jedné krize do druhé. A jestli postaví mohutnější zeď, bude nám tu těch lidí zůstat ještě víc. Není to můj názor, ale někteří Mexičani věří, že ty karavany pomáhá organizovat americká vláda, aby prezident Trump měl argument pro stavbu té své zdi. Tak aspoň doufám, že na tu práci najme Mexičany. Ale platit za zeď Mexiko nebude, to je jasné od začátku.

Připomíná lokální politik v Tijuane jeden z předvolebních slibů Donalda Trumpa. Ten si teď chce potřebné peníze opatřit tím, že ve své zemi vyhlásí stav nouze. S poukazem na jeho nezákonnost a zbytečnost se o jeho zrušení začaly snažit některé místní administrativy a část zákonodárců v kongresu.

There are hundreds of such stories here in Tijuana. Due to crime, the city is called the murder capital. Last year, there were over two and a half thousand homicides, a record high. According to the police, most of them are related to the drug underworld. Added to that, however, are the problems with displaced people including both people deported from the north and people heading as individuals or in caravans towards the north through the legal or the illegal way.

The Americans must speed up the processing of asylum applications. Now they even started sending the people waiting for the processing back here and we are hobbling from one crisis to another. And if they build a more robust wall, there'll be even more of these people staying here. It is not my opinion, but some Mexicans believe the American government helps organising the caravans so that President Trump has an argument for building his wall. Well, at least I hope he'll hire Mexicans to build it. But Mexico isn't gonna pay for the wall, that's clear from the beginning.

Says one local politician in Tijuana, recalling one of the pre-election promises of Donald Trump, who now wants to secure the necessary funds by declaring emergency in his country. Pointing out its lawlessness and redundancy, some local administrations and Members of Congress seek to terminate it.